

מצוות צדקה

תלמידים יקרים,

מצוות צדקה היא 'מצוות עשה' מן התורה.

בספר דברים פרק טו, פסוקים ז, ח נאמר:

'כִּי יְהִי־בְךָ אֲבִיוֹן מֵאֶחָד אֶחָיֶד בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצֶךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לֹא

תֹּאמִין אֵת לְבַבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֵת יָדְךָ מֵאֶחָיֶד הָאֲבִיוֹן. כִּי פָתַח תִּפְתַּח אֵת יָדְךָ לוֹ

וְהֶעֱבַט תֵּעָבִיטְנוּ דֵי מַחְסְרוֹ אֲשֶׁר יַחְסֵר לוֹ.'

מצוות צדקה היא מן המצוות הגדולות שבתורה.

על מצוות צדקה אמרו חכמים: 'שקולה צדקה כנגד כל המצוות' (מסכת

בבא בתרא דף ט, עמוד ב).

בְּמִשְׁימָה שֶׁלִּפְנֵיכֶם תַּעֲסִקוּ בְּמִצְוֹת צְדָקָה וּבְמַעֲלֹת שֶׁל נְתִינַת צְדָקָה.

עֲלִיכֶם לַעֲוֹדָד נְתִינַת צְדָקָה לְכָל מִי שֶׁזָּקוּק לָהּ.

עֲשׂוּ זֹאת בְּיִצְרָתֵינִי וּבְמִקּוּרֵינוּ.

בְּמִשְׁימָה אַרְבָּעָה שְׁלָבִים.

קְרָאוּ אֶת הַהוֹרָאוֹת וְעַבְדוּ לְפִי הַשְׁלָבִים.

כְּדֵי לְבַצֵּעַ אֶת הַמִּשְׁימָה הַשְּׁתַּמְשׂוּ בְּאִמְצָעֵי הַעֲזָר הָאֵלֶּה :

דְּפִי הַמִּשְׁימָה ;

הַלְכוֹת צְדָקָה ;

כְּלֵי כְּתִיבָה וְכְלֵי צִיּוּר ;

מְסַפְּרֵיִם.

עֶפֶה 1 – סיפורי צדקה

עבודה אישית בבית

בעמוד הבא מוצגת רשימה של שבע הלכות צדקה שלמדתם.

בעמודים 5–7 כתובים שישה סיפורים העוסקים בצדקה.

קראו את ההלכות ואת הסיפורים.

בסופו של כל סיפור כתבו איזו הלכה מהלכות צדקה באה לידי ביטוי

בסיפור. נמקו את החלטתכם.

הגישו את המשימה למורה להערכה.

הלכות צדקה¹

1. הפול חייבים לתת צדקה. גם עני המתפרנס מצדקה חייב לתת צדקה.
2. מקיימים מצוות צדקה כאשר נותנים לעני עבודה כדי שיוכל להתפרנס ממנה בכבוד.
3. מקיימים מצוות צדקה כאשר נותנים לעני הלואה כספית כדי שלא יצטרך לקבץ נדבות.
4. מקיימים מצוות צדקה כאשר תורמים לקופת צדקה ידועה. העני מקבל את הכסף, אך אינו יודע מי נתן לו, וכך אינו מתבייש.
5. מקיימים מצוות צדקה כאשר נותנים כסף לבנים ולבנות שכבר בגרו מפני שמצבם הפלפלי קשה.
6. מקיימים מצוות צדקה כאשר נותנים כסף להורים מפני שמצבם הפלפלי קשה.
7. מקיימים מצוות צדקה כאשר מזמינים עניים ונזקקים לאכול.

¹ מבוסס על הלכות צדקה בקצור שלחן ערוך מקור חיים מאת הרב חיים דוד הלוי, סימן קכח, עמ' 322-323, תשנ"ט.

סיפורים העוסקים בצדקה

שם התלמיד/ה: _____

1 יום בר-המצווה, היום הגדול בחייו של דוד, התקרב ובא. דוד התרגש מאוד. הוא ביקש לחגוג את בר-המצווה בדרך מיוחדת. דוד ובני משפחתו החליטו להזמין לחגיגת בר-המצווה גם אנשים נזקקים מהשכונה כדי לחגוג אתם יחד ולהשתתף בסעודת המצווה.

איזו הלכה מהלכות מצוות צדקה מקיימים בסיפור זה?

הסבירו במה לדעתכם קשור הסיפור הזה להלכה שכתבתם.

2 חג הפסח מתקרב. הפול עסוקים בקניות ובהכנות לחג, אך משפחה אחת בבניין שלנו מודאגת מאוד. 'אין לנו מספיק כסף כדי לקנות אוכל לחג!' אומר ראש המשפחה בעצב. לפתע נשמעה נקישה על דלת הבית. ראש המשפחה פתח את הדלת וראה מעטפה שעליה כתוב 'חג שמח'. כאשר פתח את המעטפה נדהם לראות שיש בה כסף כדי לקנות מצרכים לחג.

איזו הלכה מהלכות מצוות צדקה מקיימים בסיפור זה?

הסבירו במה לדעתכם קשור הסיפור הזה להלכה שכתבתם.

3 דורון סיפר לנו על חבר שלו שפוטר מעבודתו ולא הצליח למצוא עבודה אחרת. הוא נאלץ לקבץ נדבות כדי שיוכל להתפרנס ולפרנס את בני משפחתו. לפעמים החבר היה קונה דברים שונים בחנות של שמעון 'פלי עבודה לכולם'. כאשר שמע שמעון על מצבו של החבר, הוא שאל אותו: 'האם אתה רוצה לעבוד בחנות?' 'בן־דאי! ענה החבר, 'העבודה מכבדת את האדם'. דורון שמח מאוד. הוא חיבק את שמעון ודמעות אושר זלגו מעיניו.

איזו הלכה מהלכות מצוות צדקה מקיימים בסיפור זה?

הסבירו במה לדעתכם קשור הסיפור הזה להלכה שכתבתם.

4 קראתי בעיתון על משפחה אחת שלא היה לה כסף לשלם את חשבון החשמל. ילדי המשפחה החליטו שכל אחד מהם יעבוד אחר הצהריים וייתן את הכסף להורים כדי שיוכלו לשלם את חשבון החשמל.

איזו הלכה מהלכות מצוות צדקה מקיימים בסיפור זה?

הסבירו במה לדעתכם קשור הסיפור הזה להלכה שכתבתם.

5 בְּנֵי זֹג צְעִירִים שֶׁהִתְחַתְּנוּ לֹא מִכָּבֶד, עֲדִיין לומדים ומתקשים להתפרנס בכוחות עצמם. ההורים שלהם החליטו לעזור להם ולתת להם סכום כסף בכל חודש עד שימצאו עבודה ויוכלו להתפרנס בכבוד.

איזו הלכה מהלכות מצוות צדקה מקיימים בסיפור זה?

הסבירו במה לדעתכם קשור הסיפור הזה להלכה שכתבתם.

6 בְּאֶחָד מֵיָמֵי שִׁישֵׁי בִיקֶשָׁה אִימָא מִבֵּתָה שֶׁתִּמְסֹר חֲבִילָה שֶׁל מָזוֹן לְמִשְׁפַּחָה שְׂגֵרָה בְּקֶצֶה הָרְחוֹב. 'אָבֵל אִימָא!' קִרְאָה הַבֵּת, 'הֲרִי אֶת חֲבִילַת הַמָּזוֹן קִיבַלְנוּ אֶתְמוֹל לְקִרְאָת שַׁבַּת. גַּם אֲנַחְנוּ זִקּוּקִים לָהּ.' 'נָכוֹן,' אָמְרָה אִימָא. 'אֵךְ לָנוּ יֵשׁ אוֹכֵל מִהַשְּׁבוּעַ שְׁעֵבֵר, אֲנַחְנוּ נִסְתַּדֵּר בְּעִזְרַת הַשֵּׁם. לְמִשְׁפַּחַת הָאַחֶרֶת אֵין אוֹכֵל לְשַׁבַּת, וְלָכוֹן עָלִינוּ לָתֵת לָהּ אֶת הַחֲבִילָה.'

איזו הלכה מהלכות מצוות צדקה מקיימים בסיפור זה?

הסבירו במה לדעתכם קשור הסיפור הזה להלכה שכתבתם.

משינה 2 – פְּעִילוֹת צְדָקָה

עבודה בקבוצות בכיתה

אתם חבורה המייצגת לוועדת הגמ"ח בבית הספר שלכם.

שוחחו ביניכם על הנושאים האלה:

- מי מחויב במצוות צדקה?
- מה היא הדרך הטובה והיעילה ביותר לתת צדקה?
- באיזו דרך ראוי לתרום צדקה ולא לבייש את מי שתורמים לו?
- אילו מעשי צדקה יכולים גם ילדים בגילכם לעשות?

כתבו בדרך נפרד את הרעיונות שהעליתם בשיחה שלכם. הרעיונות

שתכתבו יסייעו לכם לכתוב הצעה לפעילות צדקה בבית הספר

ולהציגה לפני הכיתה.

חשבו פיצד תלמידי בית הספר יכולים לקיים מצוות צדקה בדרך הטובה ביותר, המתאימה לאחת מהלכות הצדקה או לכמה מהן.

הציעו רעיון לפעילות צדקה המתאימה לתלמידי בית הספר שלכם. ✎

היעזרו בדרך שבועמוד הבא, וכתבו בו את פרטי ההצעה.

הוסיפו פסוק או אמרה מרשימת הפסוקים והציטוטים שבועמוד 12, ✎

הקשורים לרעיון הצדקה שאתם מציעים.

חשוב לזכור: הפעילות שלכם צריכה להתאים לתלמידים בגילכם.

הגישו את דף הרעיון לפעילות צדקה' למורה להערכה.

רעיון לפעילות צדקה

תיאור הפעילות: _____

ההלכה המתאימה לפעילות: _____

משך הפעילות: _____

המשתתפים בפעילות: _____

המקבלים את הצדקה: _____

פסוק המתאים לפעילות הצדקה: _____

שמות התלמידים שהציעו את הפעילות: _____

עֵפֶה 3 – הַצָּמֵת הַרְעִיּוֹן לְפַעֲלוּת צְדָקָה

עבודה בקבוצה בכיתה ובבית

חשבו כיצד להציג את הרעיון שלכם לפעילות צדקה לפני שאתם תלמידי הכיתה, בדרך שתשכנע אותם שזאת פעילות חשובה ושכדאי לבחור בה כפעילות של כל בית הספר.

לדוגמה: להכין כרזה שבה תתארו את הפעילות, לתת שם מיוחד לכרזה שימשוך את תשומת הלב לפעילות, לצייר בכרזה סמל שמייצג את הרעיון שלכם, להוסיף לכרזה דגל, שיר, או כל דבר אחר שימחיש את הרעיון שלכם בצורה הטובה ביותר. תוכלו לבחור בכל דרך אחרת כדי להציג את הרעיון שלכם לפעילות הצדקה.

זכרו! הכרזה או כל דבר אחר שתכינו צריכים לעסוק ברעיון שלכם לפעילות צדקה, ובהצגתו בדרך הטובה ביותר.

התחילו בהכנות להצגת הרעיון שלכם בכיתה, ואם לא תסיימו אותן, המשיכו לעבוד בבית.

פסוקים וציטוטים בנושא צדקה

- '... ולא תקפץ את ידך מאחיד האביון. כי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו.'
(דברים פ"ק טו, פסוקים ז, ח)
- '... פתח תפתח את ידך לאחיד לעניך ולאביון בארץך.'
(דברים פ"ק טו, פסוק יא)
- 'גדולה צדקה שמקרבת את הגאלה'
(מסכת בבא בתרא דף י, עמוד א)
- 'יהי ביתך פתוח לרוחה, ויהיו עניים בני ביתך.'
(מסכת אבות פ"ק א, משנה ה)
- '... וצדקה תציל ממות.'
(משלי פ"ק י, פסוק ב)
- 'חייבין אנו להזהר במצות צדקה יותר מכל מצות עשה...'
(רמב"ם מתנות עניים פ"ק י, הלכה א)

משימה 4 – הצעת ההצעה הכיתה

המשך העבודה בקבוצה בכיתה

הציגו לפני הכיתה את הרעיון שלכם לפעילות צדקה בדרך שבחרתם.

שכנעו את חבריכם כי ההצעה שלכם היא הטובה ביותר. ענו לשאלות

חבריכם.

תלמידי הכיתה יערכו הצבעה ויבחרו את ההצעה הטובה ביותר לפעילות

צדקה בבית הספר.

ישר כוח לכל העוסקים בנתינת צדקה